

Vođenje direktnog i unakrsnog ispitivanja¹

Vođenje i razumijevanje direktnog i unakrsnog ispitivanja

DIREKTNO ISPITIVANJE: Prvo ispitivanje strane koja poziva svjedoka da svjedoči na suđenju ili da da iskaz naziva se DIREKTNO ISPITIVANJE.

Tužilac u krivičnim predmetima i tužitelj u građanskim predmetima predlažu svoje svjedoke i dokaze prvenstveno zato što oni nose teret dokazivanja navoda optužnice ili tužbe. Optuženi u krivičnim i građanskim predmetima pozivaju svoje svjedoke nakon tužioca ili tužitelja, ako to žele. S obzirom da su oni strana koja poziva svjedoke da svjedoče, moraju provesti i direktno ispitivanje svojih svjedoka.

Pitanjima koja se postavljaju svjedoku tokom direktnog ispitivanja ne može se sugerirati odgovor na dato pitanje, niti se svjedoku mogu davati informacije koje nisu već uključene u izložene dokaze u predmetu. Postoji bojazan da bi se pitanjima koje sadrže takve informacije *svjedok mogao navesti da prihvati sugestiju*, umjesto da sudu prenese ono što sam zna. Otvorenim nenavodećim pitanjima svjedoku se omogućava da odgovori na osnovu ličnog znanja i iskustva.

PRIMJERI PITANJA ZA DIREKTNO ISPITIVANJE:

1. Molim vas možete li reći sudu šta se desilo 3. marta 2017. godine?
2. Je li tamo bilo drugih ljudi kad se to desilo?
3. Vidite li osobu koja vam je to učinila u sudnici danas?

UNAKRSNO ISPITIVANJE: Unakrsno ispitivanje se koristi kod ispitivanja svjedoka kojeg je suprotna strana pozvala da svjedoči. Navodeća pitanja – koja mogu sugerirati odgovor, sadržavati informacije koje nisu uložene u dokaze ili osporavati svjedočenje dato tokom direktnog ispitivanja svjedoka - dozvoljena su u unakrsnom ispitivanju. Njihova svrha je da se testira vjerodostojnost onoga što je svjedok rekao tokom direktnog ispitivanja. Cilj ovog ispitivanja je da se potkopa svjedočenje dato tokom direktnog ispitivanja, da se izvuče samo ono što koristi strani koja provodi unakrsno ispitivanje, i da se svjedoku ne da mogućnost da ponovi svoje direktno svjedočenje. Dobro unakrsno ispitivanje je ispitivanje tokom kojeg advokat kontrolira svjedoka i usmjerava ga da odgovara isključivo na pitanja koja advokat postavi. Najbolje je ne postavljati otvorena pitanja koja svjedoku omogućavaju da preuzme kontrolu nad temom. Postavljanjem pitanja koja zahtijevaju jednostavan odgovor "da" ili "ne", ispitivač ima veću kontrolu.

PRIMJERI PITANJA ZA UNAKRSNO ISPITIVANJE:

¹Preuzeto iz priručnika za profesore, SLP projekat, 2018

1. Gospodine, ispričali ste mnogo različitih verzija događaja, zar ne?
2. Svjedočili ste da nikad niste rukovali pištoljem, a u stvari ste ranije osuđivani zbog nošenja ilegalnog oružja, zar nije tako, gospodine?
3. Koliko ste tačno puta osuđivani za krivična djela?

PRAKTIČNI SAVJETI ZA ISPITIVANJE SVJEDOKA:

1. Budite učtivi i ljubazni – ako izgledate previše agresivno, možete izazvati simpatije za svjedoka, a i svjedoci će češće odgovarati na vaša pitanja ako vas ne smatraju nepravednim ili grubim.
2. Koristite vokabular koji je primjeren dobi, nivou obrazovanja i jezičkim vještinama svjedoka.
3. Možete pristojno prekinuti svjedoka koji ne odgovara na vaše pitanje i ponoviti isto. Ako se to nastavi, možete zamoliti sud da svjedoka uputi da odgovara isključivo na pitanje koje postavite (a ne na ono na koje želi odgovoriti).
4. Ne svađajte se i ne raspravljajte sa svjedokom. Uputite ga da isključivo advokati ili sudija mogu postavljati pitanja, a njihov je zadatak da daju odgovore. Možete i zamoliti sud da opomene svjedoka da odgovori na pitanje, ili da vam dozvoli da svjedoka tretirate kao neprijateljskog svjedoka. Tokom direktnog ispitivanja, to bi vam omogućilo da koristite navodeća pitanja kako biste kontrolirali teškog svjedoka.
5. Budite spremni da uložite prigovor ako neki advokat postavlja navodeća pitanja tokom direktnog ispitivanja, kako biste svog svjedoka zaštitili od uznemiravanja ili spriječili neprimjerena pitanja – ali saslušajte prije nego što uložite prigovor. Pitanje i odgovor vam ponekad mogu ići u korist, pa ćete možda željeti da odgovor uđe u zapisnik.

